

Młodzi Polacy o wyzwaniach stojących przed ich pokoleniem

Opracował
Jonathan Scovil

Znak jakości przyznany CBOS przez
Organizację Firm Badania Opinii i Rynku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

W skrócie

- Na jesieni ubiegłego roku większość młodych Polaków przewidywała poprawę swojej sytuacji życiowej w nieodległej przyszłości (59%). Natomiast znacznie rzadziej myśleli oni z optymizmem o przyszłości swojego kraju (38%), a tym bardziej – całego świata (30%).
- Listę zagrożeń przyszłości, które budziły w młodych Polakach największe obawy, otwiera groźba masowych migracji ludności z Afryki i Bliskiego Wschodu do Europy (68%) oraz wybuchu trzeciej wojny światowej (68%). Duży niepokój wywoływały też wizje zagrożeń społeczno-politycznych, negatywne konsekwencje rozwoju sztucznej inteligencji czy katastrofa demograficzna, związana ze starzeniem się społeczeństw. Co ciekawe, zmiany klimatu i globalne ocieplenie plasowały się dopiero na ósmej pozycji wśród zagrożeń budzących w młodych Polakach największe lęki. Najmniej obawiali się oni natomiast kolejnych pandemii.
- Zdecydowana większość młodych Polaków sądziła, że ich rówieśników czekają większe wyzwania, niż te, przed którymi musieli stawać ich rodzice (64%). Opinie były natomiast znacznie bardziej podzielone w przypadku stwierdzenia, że pokolenie rodziców respondentów miało pod wieloma względami łatwiej w życiu niż oni – co prawda, przeważały odpowiedzi twierdzące (48%), ale przeczących było niewiele mniej (42%). Nieco ponad połowa badanych (53%) uznała, że byłoby lepiej dla całego społeczeństwa, gdyby to przedstawiciele ich generacji objęli kluczowe stanowiska polityczne, ale co trzeci respondent (32%) był przeciwnego zdania.
- Pokolenie Z wyraźnie częściej patrzyło na swoją przyszłość z optymizmem niż starsi badani. Młodsze pokolenie rzadziej też obawiało się wielu potencjalnych wyzwań przyszłości, takich jak masowy napływ imigrantów z Bliskiego Wschodu i Afryki do Europy, inwazja Rosji na Polskę, a zwłaszcza kolejne pandemiczne – obawy przed nimi narastały bardziej z wiekiem. Wszystko to przeczy raczej popularnej tezie o szczególnym czarnowidztwie dzisiejszych młodych ludzi.

Często mówi się, że współcześni młodzi ludzie muszą się mierzyć – lub zmierzą się w nieodległej przyszłości – z wyzwaniem nieznanymi pokoleniom ich rodziców. W tym kontekście przywołuje się np. zmiany klimatu i ich potencjalnie katastrofalne konsekwencje, przed którymi głośno przestrzegają tacy członkowie młodej generacji, jak Greta Thunberg czy aktywiści „Ostatniego pokolenia”. Wspomina się też o rosnącym ryzyku konfliktów zbrojnych na szeroką skalę – również nuklearnych – a także o kolejnych pandemiach. W dodatku już dziś młodzi ludzie napotykać wiele problemów, które czynią ich przyszłość niepewną: trudności związane z zakupem mieszkania czy znalezieniem stabilnego zatrudnienia na szybko zmieniającym się rynku pracy, nad którym unosi się widmo masowych zwolnień wywołanych rozwojem tzw. sztucznej inteligencji. Z tego względu uznaliśmy, że w naszym jesiennym sondażu poświęconym najmłodszym generacjom dorosłych Polaków¹ – pokoleniu Z (18–29 lat) i millenialsom (30–44 lata) – nie może zabraknąć pytań dotyczących tego, jak postrzegają oni swoją przyszłość. Czy są pesymistyczni? Czego naprawdę się obawiają? Czy rzeczywiście mają poczucie, że stoją przed większymi wyzwaniami, niż poprzednie pokolenia?

CZY MŁODZI POLACY SĄ PESYMISTYCZNI?

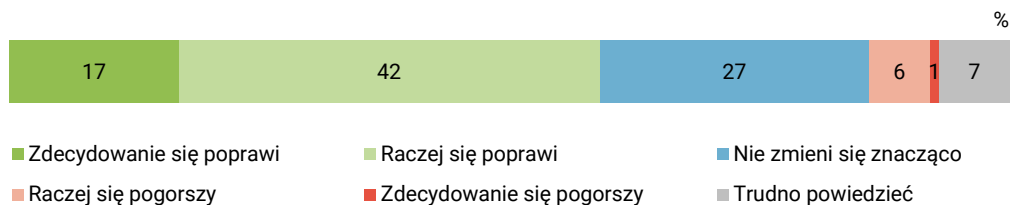
Ogólne nastawienie młodych Polaków do przyszłości – ich optymizm bądź pesymizm – mierzyliśmy za pomocą trzech pytań, odnoszących się do przewidywanych zmian w ich sytuacji osobistej (w perspektywie 5 lat), a także w ogólnych warunkach życiowych w Polsce i na świecie (w perspektywie 10 lat). Zestawienie wyników ukazuje ciekawą prawidłowość: w im węższej perspektywie (np. jedynie osobistej) badani myśleli o przyszłości, tym bardziej byli optymistyczni. Zapytani o swoją sytuację osobistą, w większości przewidywali jej poprawę (59%), a tylko nieliczni – pogorszenie (7%). Gorzej w ocenie respondentów przedstawiała się przyszłość samej Polski, choć i tu przewidywania poprawy warunków życiowych w kraju dość wyraźnie przeważały nad prognozami ich pogorszenia (38% wobec 29%). Najgorzej zapowiadała się natomiast przyszłość całego świata – przeważały, choć nieznacznie, prognozy pesymistyczne (34% wobec 30% – optymistycznych).

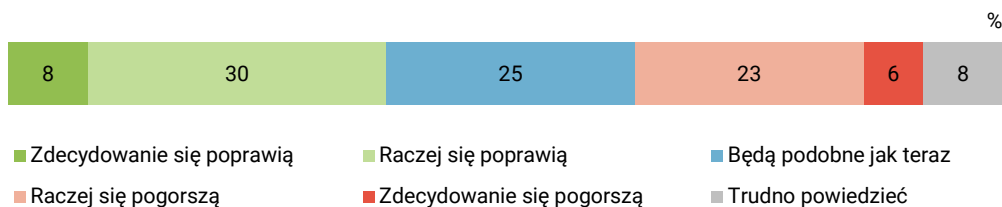
¹ Badanie „Orientacje życiowe” zostało zrealizowane metodą wywiadów bezpośrednich wspomaganymi tabletami (MOBI – 88,7%) oraz wywiadów internetowych (CAWI – 11,3%) w okresie 11 października – 11 listopada 2024 roku na próbie dorosłych mieszkańców Polski w wieku 18–44 lata (N=1573).

RYS. 1. Przewidywania zmian w osobistej sytuacji życiowej oraz ogólnych warunkach życiowych w Polsce i na świecie

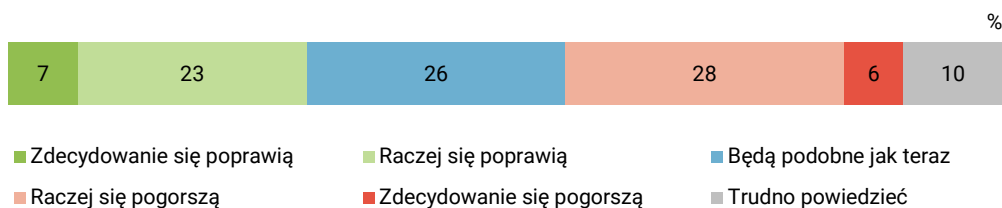
Jak Pan(i) sądzi, czy w ciągu najbliższych pięciu lat **Pana(i) sytuacja życiowa** poprawi się, pogorszy się czy też nie zmieni się znacząco?

Jak Pan(i) sądzi, czy w perspektywie dziesięciu lat **warunki życiowe w Polsce** poprawią się, pogorszą czy będą podobne jak teraz?

Jak Pan(i) sądzi, czy w perspektywie dziesięciu lat **ogólne warunki życiowe na świecie** poprawią się, pogorszą czy będą podobne jak teraz?

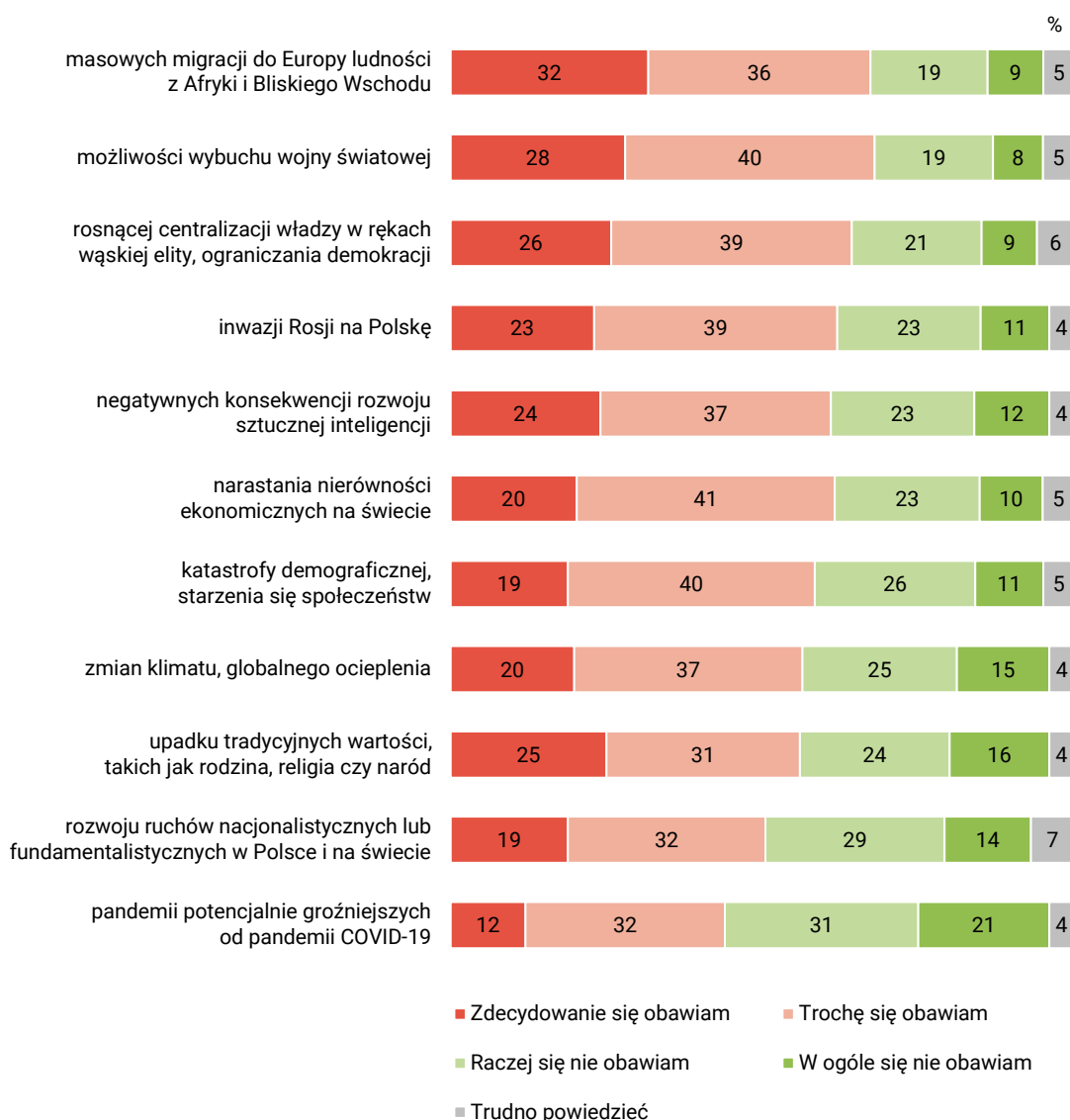
Poziom optymizmu jest zróżnicowany w zależności od cech społeczno-demograficznych badanych głównie w przypadku pytania o przewidywane zmiany w sytuacji osobistej. Przede wszystkim bardzo wyraźna jest tu zależność od wieku – im młodszy badani, tym częściej patrzą na swoją przyszłość z optymizmem (74% pozytywnych prognoz w pokoleniu Z wobec 52% – wśród millenialsów), co wydaje się przeczyć przywoływanej czasem tezie o szczególnym czarnowidztwie dzisiejszych młodych ludzi. W starszych przedziałach wiekowych rośnie odsetek respondentów przewidujących pogorszenie sytuacji życiowej, jednak przede wszystkim przybywa osób niespodziewających się żadnej zasadniczej zmiany w swoim życiu. Podobnie wśród ankietowanych będących w związkach małżeńskich rzadsze niż w pozostałych grupach jest przewidywanie poprawy, a częstsze – braku zmiany. Poza tym najwięcej optymistycznych głosów notujemy także wśród respondentów o najwyższych dochodach *per capita* (72%) i wyznających poglądy lewicowe (65%) – zob. tabelę aneksową 1. W rozkładach odpowiedzi na pytanie o przyszłość Polski utrzymuje się głównie zależność optymizmu od wysokich dochodów na osobę i lewicowych poglądów, a w przypadku pytania o przyszłość świata – już tylko ta druga (zob. tabele aneksowe 2 i 3).

OBAWY O PRZYSZŁOŚĆ

Choć z przytoczonych danych wynika, że młodzi Polacy nie są aż tak pesymistyczni, jak mogłoby się wydawać, to jednak przeważa wśród nich przekonanie, że w ciągu najbliższych dziesięciu lat warunki życiowe na świecie pogorszą się. Co właściwie kryje się za tym przekonaniem? We współczesnych mediach – zarówno tradycyjnych, jak i społecznościowych – wiele mówi się o różnego rodzaju „katastrofach”, które miałyby nam grozić w bliskiej przyszłości. Przygotowaliśmy listę tych najczęściej omawianych i poprosiliśmy badanych o określenie, na ile osobiście ich się obawiają. Okazało się, że niemal wszystkie z przywołanych scenariuszy budziły obawy większości młodych Polaków. Charakterystyczny wyjątek stanowiła groźba kolejnych pandemii – niewielka większość badanych deklarowała, że się ich nie obawia (52%). Ma to zapewne związek z faktem, że akurat tego rodzaju kryzys niedawno przeżyliśmy, a z perspektywy młodych ludzi wprowadzone przy okazji pandemii COVID-19 restrykcje mogły się wydawać przesadne i godzące szczególnie w ich grupę wiekową, ograniczając im możliwość edukacji czy prowadzenia normalnego życia towarzyskiego w kluczowym okresie rozwoju.

Natomiast listę zagrożeń przyszłości, które budziły w młodych Polakach największe obawy, otwierała groźba masowych migracji ludności z Afryki i Bliskiego Wschodu do Europy (68%) oraz wybuchu trzeciej wojny światowej (68%), a niewiele mniejszy odsetek takich deklaracji notujemy też w przypadku scenariusza inwazji Rosji na Polskę (62%). Duży niepokój wywoływały też wizje zagrożeń społeczno-politycznych: rosnąca centralizacja władzy w rękach wąskiej elity i ograniczanie demokracji (65%), narastanie nierówności ekonomicznych na świecie (61%), a także negatywne konsekwencje rozwoju sztucznej inteligencji (61%) czy katastrofa demograficzna, związana ze starzeniem się społeczeństw (59%). Co ciekawe, zmiany klimatu i globalne ocieplenie – o których mówi szczególnie wielu publicznie znanych przedstawicieli młodych pokoleń – plasowały się dopiero na ósmej pozycji wśród zagrożeń budzących w młodych Polakach największe lęki (57%). Poniżej plasowały się zagrożenia, których zwykle obawia się głównie jedna strona politycznego spektrum: upadek tradycyjnych wartości, takich jak rodzina, religia czy naród (56%), oraz rozwój ruchów nacjonalistycznych i fundamentalistycznych w Polsce i na świecie (51%). Listę zamykały obawy przed kolejnymi pandemiami (44%).

RYS. 2. Proszę powiedzieć, na ile Pan(i) osobiście obawia się:

Procenty nie sumują się do 100 z powodu zaokrągleń

Poziom obaw związanych z wymienionymi zagrożeniami okazał się zróżnicowany przede wszystkim w zależności od ogólnej orientacji światopoglądowej badanych, ale też od ich płci, która i w innych komunikatach przygotowanych na podstawie naszego badania wielokrotnie okazywała się kluczową zmienną decydującą o podejściu młodych Polaków do najróżniejszych kwestii. W tym przypadku prawidłowość była dość jednoznaczna – kobiety znacznie częściej obawiały się wszystkich wspomnianych zagrożeń, z wyjątkiem dwóch budzących dość powszechny lęk u obu płci: masowych migracji do Europy osób z Afryki i Bliskiego Wschodu oraz rosnącej centralizacji władzy w rękach wąskiej elity – zob. tabele aneksowe 4–14.

W przypadku orientacji światopoglądowej mamy do czynienia również z dość prostą zależnością – lewicowcy znacznie częściej od prawicowców obawiali się większości zagrożeń z listy: globalnego ocieplenia (73% wobec 37%), narastania nierówności ekonomicznych na świecie (69% wobec 56%), rozwoju sztucznej inteligencji (68% wobec 55%), nowej pandemii (48% wobec 38%), inwazji Rosji na Polskę (70% wobec 55%) oraz rozwoju ruchów nacjonalistycznych i fundamentalistycznych (65% wobec 36%). Istniały od tej tendencji dwa przewidywalne wyjątki – prawicowcy częściej obawiali się napływu migrantów z Afryki i Bliskiego Wschodu (77% wobec 58%) oraz upadku tradycyjnych wartości (69% wobec 41%) – zob. tabele aneksowe 4–14. Warto zaznaczyć, że podziały światopoglądowe mogły tu częściowo współgrać ze wspomnianymi wyżej podziałami płciowymi, jako że młode kobiety są znacznie częściej lewicowe, a mężczyźni – prawicowi.

Wreszcie w przypadku niektórych zagrożeń ujawniały się różnice związane z wiekiem. Ta zależność była znów raczej jednokierunkowa – millenialsi częściej niż członkowie pokolenia Z obawiali się migrantów z Afryki i Bliskiego Wschodu (70% wobec 62%), inwazji Rosji na Polskę (65% wobec 58%), rozwoju ruchów nacjonalistycznych i fundamentalistycznych (53% wobec 45%), upadku tradycyjnych wartości (61% wobec 46%) oraz kolejnych pandemii (47% wobec 38%). W przypadku ewentualnych pandemii prawidłowość była łatwo dostrzegalna również w węższych przedziałach wiekowych – im młodszy badani, tym częściej deklarowali, że nie obawiają się pandemii (63% wśród najmłodszych wobec 43% wśród najstarszych) – zob. tabele aneksowe 4–14. Wspierałoby to tezę, że doświadczenie pandemii COVID-19 we wczesnej młodości – wirus nie zagrażał życiu większości młodych ludzi, ale ograniczał ich możliwości edukacyjne i towarzyskie – sprzyjało lekceważeniu kolejnych zagrożeń tego rodzaju. Przy okazji zwróćmy też uwagę, że fakt, iż to starsi badani częściej bali się niektórych zagrożeń przyszłości (przedstawiciele pokolenia Z nie bali się częściej żadnego z nich), znów przeczy tezie o szczególnym lęku przed przyszłością wśród najmłodszych – wydaje się, że lęki tego typu narastają raczej z wiekiem.

OCENA SYTUACJI SWOJEGO POKOLENIA

W demografii za pokolenie uznaje się po prostu grupę osób urodzonych w określonym przedziale czasowym i taką definicję przyjmowaliśmy również w naszych badaniach. Zdarza się jednak – zwłaszcza w analizach historyków, ale i socjologów – że pokolenie definiuje się w mniej ścisłych, matematycznych kategoriach i określa raczej poprzez wspólnotę doświadczeń historycznych. Do wydarzeń definiujących pokolenia zalicza się często wielkie wojny, kryzysy lub przewroty polityczne. Na tej zasadzie np. pokolenie rodziców większości z naszych badanych opisuje się czasem jako „pokolenie Solidarności” czy też „pokolenie transformacji”, zaznaczając w ten sposób, że dla wielu z jego przedstawicieli doświadczeniem formującym był upadek komunizmu w Polsce oraz przemiana ustrojowa. Jakie wydarzenia mogłyby odegrać podobną, definiującą rolę w życiu polskiej generacji millenialsów czy pokolenia Z? Bez wątplenia niektóre z omawianych wyżej „katastrof” mogłyby pełnić tę funkcję, stanowiąc pokoleniowe wyzwania, określające los tych generacji oraz ich miejsce w historii. Interesowało nas, czy młodzi Polacy uważają, że zostaną poddani cięższym próbom niż

pokolenie ich rodziców, a także czy mają już poczucie, że to na nich spoczywa odpowiedzialność za poradzenie sobie z wielkimi wyzwaniami swoich czasów.

Okazało się, że wyraźna większość badanych oceniła, iż ich generację czekają większe wyzwania, niż te, przed którymi musieli stawać ich rodzice (64%). Opinie były natomiast znacznie bardziej podzielone w przypadku stwierdzenia, że pokolenie rodziców respondentów miało pod wieloma względami łatwiej w życiu niż oni – co prawda, przeważały odpowiedzi twierdzące (48%), ale głosów przeczących było niewiele mniej (42%). Wreszcie, nieco ponad połowa badanych uznała, że byłoby lepiej dla całego społeczeństwa, gdyby to przedstawiciele ich generacji objęli kluczowe stanowiska polityczne (53%), ale przeciwnego zdania był co trzeci respondent (32%).

CBOS

RYS. 3. Czy zgadza się Pan(i) z następującymi stwierdzeniami:

O tym, że pokolenie badanych czekają większe wyzwania, niż pokolenia ich rodziców, nieco częściej przekonane są kobiety (68% wobec 60% wśród mężczyzn) i osoby o poglądach lewicowych (69% wobec 62% na prawicy). Na poziomie pokoleń pogląd ten wydaje się nieco popularniejszy wśród millenialsów (66% wobec 61% w pokoleniu Z), jeśli jednak spojrzymy na węższe przedziały wiekowe, zobaczymy, że w istocie przekonanie to jest najbardziej rozpowszechnione wśród późnych „Zetek” w wieku 25–29 lat (70%), a najmniej – wśród wczesnych, w wieku 18–24 lata (57%) – zob. tabelę aneksową 15. Po raz kolejny w naszym badaniu okazuje się, że większe różnice często mogą występować między młodymi ludźmi w wieku studenckim i „postudenckim”, niż między sztucznie rozgraniczonymi pokoleniami.

Podobne zróżnicowania notujemy w przypadku przekonania, że pokoleniu rodziców respondentów było pod wieloma względami łatwiej w życiu. Wyznają je nieco częściej kobiety (50% wobec 45% mężczyzn), osoby o poglądach lewicowych (52% wobec 46% na prawicy) oraz badani w wieku 25–29 lat (54% wobec 43% w przedziale wiekowym 18–24 lata). Pogląd ten jest też trochę bardziej rozpowszechniony wśród osób źle oceniających swoje warunki materialne (54% wobec 45% oceniających je jako dobre) – zob. tabelę aneksową 16.

Z kolei o tym, że lepiej byłoby dla całego społeczeństwa, gdyby to przedstawiciele generacji respondentów objęli kluczowe stanowiska polityczne w kraju, częściej przekonani są mężczyźni (57% wobec 48% kobiet), starsi badani (57% w grupie wiekowej 40–44 lata wobec 48% w grupie 18–24 lata) oraz osoby źle oceniające swoje warunki materialne (65% wobec 53% wśród oceniających je jako dobre) – zob. tabelę aneksową 17.

Pomimo często przywoływanych w mediach wizji czekających nas zagrożeń i katastrof, mających położyć się cieniem na przyszłości młodych pokoleń – takich jak wojny, pandemie czy niszczycielskie skutki globalnego ocieplenia – większość młodych Polaków myśli o swojej przyszłości z optymizmem. Z mniejszym optymizmem myślą natomiast o przyszłości swojego kraju, a w przypadku całego świata dominują już prognozy pesymistyczne.

Listę zagrożeń przyszłości, które budziły w młodych Polakach największe obawy, otwierała groźba masowych migracji ludności z Afryki i Bliskiego Wschodu do Europy oraz wybuchu trzeciej wojny światowej. Duży niepokój wywoływały też wizje zagrożeń społeczno-politycznych, negatywne konsekwencje rozwoju sztucznej inteligencji czy katastrofa demograficzna, związana ze starzeniem się społeczeństw. Co ciekawe, zmiany klimatu i globalne ocieplenie plasowały się dopiero na ósmej pozycji wśród zagrożeń budzących w młodych Polakach największe lęki. Najmniej obawiali się oni natomiast kolejnych pandemii.

Zdecydowana większość młodych Polaków sądziła, że ich generację czekają większe wyzwania, niż te, przed którymi musieli stawać ich rodzice. Opinie były natomiast znacznie bardziej podzielone w przypadku stwierdzenia, że pokolenie rodziców respondentów miało pod wieloma względami łatwiej w życiu niż oni – co prawda, przeważały odpowiedzi twierdzące, ale przeczących było niewiele mniej. Wreszcie, nieco ponad połowa badanych uznała, że byłoby lepiej dla całego społeczeństwa, gdyby to przedstawiciele ich generacji objęli kluczowe stanowiska polityczne, jednak przeciwnego zdania był co trzeci respondent.

Pokolenie Z wyraźnie częściej patrzyło na swoją przyszłość z optymizmem niż starsi badani. Młodsze pokolenie rzadziej też obawiało się wielu potencjalnych wyzwań przyszłości, takich jak masowy napływ imigrantów z Bliskiego Wschodu i Afryki do Europy, inwazja Rosji na Polskę, a zwłaszcza kolejne pandemie – obawy przed nimi narastały bardziej z wiekiem. Wszystko to przeczy raczej popularnej tezie o szczególnym czarnowidztwie dzisiejszych młodych ludzi.

TABELA 1

		Jak Pan(i) sądzi, czy w ciągu najbliższych pięciu lat Pana(i) sytuacja życiowa poprawi się, pogorszy się, czy też nie zmieni się znacząco?				Liczba osób
		Poprawi się	Nie zmieni się znacząco	Pogorszy się	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		59	27	7	7	1566
Płeć	Mężczyźni	59	27	9	5	788
	Kobiety	60	26	6	8	778
Wiek	18–24 lata	78	15	3	4	332
	25–29	67	24	5	4	194
	30–34	59	28	7	6	351
	35–39	56	27	9	9	272
	40–44	45	36	11	9	418
Wiek – zrekodowany	Z: 18–29 lat	74	18	4	4	525
	Y: 30–44 lata	52	31	9	8	1040
Miejsce zamieszkania	Wieś	60	26	7	6	695
	Miasto do 19 999	51	33	7	8	216
	20 000 – 99 999	60	28	7	5	286
	100 000 – 499 999	63	23	8	7	206
	500 000 i więcej mieszk.	64	21	8	7	164
Wykształcenie	Podstawowe/gimnazjalne	69	21	5	5	105
	Zasadnicze zawodowe	53	30	10	8	207
	Średnie	60	26	7	6	672
	Wyższe	59	27	7	7	581
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	63	24	8	5	285
	Średni personel, technicy	58	28	6	8	92
	Pracownicy adm.-biurowi	54	31	7	8	250
	Pracownicy usług	59	26	9	5	236
	Robotnicy wykwalifikowani	49	37	7	7	158
	Robotnicy niewykwalifik.	57	31	5	8	88
	Rolnicy	67	23	4	6	32
	Pracujący na własny rach.	60	26	7	7	109
	Bezrobotni	60	21	7	12	52
	Uczniowie i studenci	75	15	6	3	175
Zajmujący się domem i inni	63	23	8	6	70	
Sytuacja osobista	W związku małżeńskim	52	31	9	8	640
	W związku nieformalnym	69	21	5	5	457
	Wolny(a)	62	26	7	5	441
Dochody na jedną osobę	Do 1999 zł	59	22	12	7	195
	Od 2000 do 2999 zł	48	36	10	7	184
	Od 3000 do 3999 zł	59	26	10	5	252
	Od 4000 do 5999 zł	62	27	6	4	358
	6000 zł i więcej	72	19	5	5	223
	Trudno powiedzieć	66	19	5	9	146
	Odmowa odpowiedzi	48	36	4	12	208
Ocena własnych warunków materialnych	Złe	55	21	20	4	83
	Średnie	49	31	11	8	453
	Dobre	64	25	5	6	1030
Udział w praktykach religijnych	Kilka razy w tygodniu	64	18	14	4	72
	Raz w tygodniu	60	26	8	6	329
	1–2 razy w miesiącu	57	31	4	8	182
	Kilka razy w roku	59	27	7	7	406
	W ogóle nie uczestniczy	62	25	7	5	507
Poglądy polityczne	Lewica	65	26	5	4	418
	Centrum	63	25	6	6	311
	Prawica	58	25	11	5	455
	Trudno powiedzieć	54	31	7	8	269

TABELA 2

		Jak Pan(i) sądzi, czy w perspektywie dziesięciu lat warunki życiowe w Polsce poprawią się, pogorszą, czy będą podobne jak teraz?				Liczba osób
		Poprawią się	Będą podobne jak teraz	Pogorszą się	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		38	25	29	8	1567
Płeć	Mężczyźni	41	24	28	8	788
	Kobiety	34	27	31	8	779
Wiek	18–24 lata	40	24	27	8	330
	25–29	39	20	32	9	194
	30–34	34	28	31	6	354
	35–39	35	25	32	8	271
	40–44	38	26	27	9	417
Wiek – zrekodowany	Z: 18–29 lat	40	23	29	8	524
	Y: 30–44 lata	36	27	29	8	1043
Miejsce zamieszkania	Wieś	38	24	29	9	694
	Miasto do 19 999	38	24	26	12	215
	20 000 – 99 999	38	26	31	5	286
	100 000 – 499 999	35	26	32	7	207
	500 000 i więcej mieszk.	36	30	29	5	165
Wykształcenie	Podstawowe/gimnazjalne	42	16	24	18	107
	Zasadnicze zawodowe	35	27	29	9	208
	Średnie	37	24	32	6	668
	Wyższe	38	28	27	7	583
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	40	29	24	8	285
	Średni personel, technicy	37	25	31	7	92
	Pracownicy adm.-biurowi	33	27	32	7	251
	Pracownicy usług	37	20	35	8	239
	Robotnicy wykwalifikowani	39	24	28	9	158
	Robotnicy niewykwalifik.	41	33	21	5	88
	Rolnicy	38	26	32	4	32
	Pracujący na własny rach.	48	20	24	8	107
	Bezrobotni	25	26	38	11	53
	Uczniowie i studenci	42	24	26	8	173
Sytuacja osobista	Zajmujący się domem i inni	21	30	37	12	70
	W związku małżeńskim	37	27	28	7	641
	W związku nieformalnym	42	23	30	5	457
Dochody na jedną osobę	Wolny(a)	34	25	30	11	440
	Do 1999 zł	37	19	39	6	196
	Od 2000 do 2999 zł	35	29	31	5	184
	Od 3000 do 3999 zł	38	26	33	3	252
	Od 4000 do 5999 zł	37	30	28	4	359
	6000 zł i więcej	46	26	22	6	222
	Trudno powiedzieć	34	21	26	20	145
Ocena własnych warunków materialnych	Odmowa odpowiedzi	34	21	27	18	209
	Złe	28	23	40	10	85
	Średnie	34	24	37	5	452
Udział w praktykach religijnych	Dobre	40	26	25	9	1031
	Kilka razy w tygodniu	35	17	39	9	71
	Raz w tygodniu	40	23	28	8	330
	1–2 razy w miesiącu	37	26	30	7	183
	Kilka razy w roku	39	31	24	7	406
	W ogóle nie uczestniczy	37	24	33	6	507
Poglądy polityczne	Lewica	44	31	21	5	419
	Centrum	40	30	25	4	312
	Prawica	37	23	37	3	455
	Trudno powiedzieć	31	22	29	18	269

TABELA 3

		Jak Pan(i) sądzi, czy w perspektywie dziesięciu lat ogólne warunki życiowe na świecie poprawią się, pogorszą, czy będą podobne jak teraz?				Liczba osób
		Poprawią się	Będą podobne jak teraz	Pogorszą się	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		30	26	34	10	1563
Płeć	Mężczyźni	31	27	34	9	787
	Kobiety	29	26	35	11	776
Wiek	18–24 lata	29	24	36	11	330
	25–29	31	25	35	9	193
	30–34	30	30	32	8	354
	35–39	26	26	39	9	270
	40–44	32	26	31	10	416
Wiek – zrekodowany	Z: 18–29 lat	30	24	35	10	523
	Y: 30–44 lata	30	27	33	9	1040
Miejsce zamieszkania	Wieś	31	27	31	11	692
	Miasto do 19 999	32	20	37	11	215
	20 000 – 99 999	32	28	32	8	285
	100 000 – 499 999	23	28	38	10	207
	500 000 i więcej mieszk.	27	25	41	7	164
Wykształcenie	Podstawowe/gimnazjalne	39	21	23	18	107
	Zasadnicze zawodowe	32	28	29	11	208
	Średnie	27	26	38	9	666
	Wyższe	32	27	34	8	582
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	32	27	32	8	285
	Średni personel, technicy	30	27	37	6	92
	Pracownicy adm.-biurowi	32	25	35	8	250
	Pracownicy usług	30	23	37	10	238
	Robotnicy wykwalifikowani	31	29	29	11	158
	Robotnicy niewykwalifik.	34	34	26	6	88
	Rolnicy	32	30	30	8	32
	Pracujący na własny rach.	29	29	35	7	107
	Bezrobotni	24	18	44	14	53
	Uczniowie i studenci	28	25	34	12	173
Sytuacja osobista	Zajmujący się domem i inni	19	31	33	17	69
	W związku małżeńskim	31	28	32	9	639
	W związku nieformalnym	31	26	34	8	455
Dochody na jedną osobę	Wolny(a)	27	23	38	12	440
	Do 1999 zł	31	23	40	5	196
	Od 2000 do 2999 zł	25	32	37	6	184
	Od 3000 do 3999 zł	32	24	38	6	252
	Od 4000 do 5999 zł	32	29	35	4	359
	6000 zł i więcej	34	25	34	7	222
	Trudno powiedzieć	26	23	28	24	145
Ocena własnych warunków materialnych	Odmowa odpowiedzi	26	25	24	25	206
	Złe	30	15	45	9	85
	Średnie	26	25	41	8	452
Udział w praktykach religijnych	Dobre	32	28	30	10	1027
	Kilka razy w tygodniu	30	21	41	9	71
	Raz w tygodniu	32	27	32	9	330
	1–2 razy w miesiącu	33	25	32	9	182
	Kilka razy w roku	35	29	29	8	406
	W ogóle nie uczestniczy	26	25	41	8	506
Poglądy polityczne	Lewica	37	25	32	6	419
	Centrum	34	28	32	6	311
	Prawica	27	27	41	5	455
	Trudno powiedzieć	26	27	28	20	269

TABELA 4

		Proszę powiedzieć, na ile Pan(i) osobiście obawia się: Zmian klimatu, globalnego ocieplenia			Liczba osób
		Obawiam się	Nie obawiam się	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		57	40	4	1545
Płeć	Mężczyźni	46	50	3	777
	Kobiety	68	28	4	769
Wiek	18–24 lata	57	42	2	327
	25–29	59	36	5	191
	30–34	56	40	3	347
	35–39	54	43	3	267
	40–44	60	35	5	414
Wiek – zrekodowany	Z: 18–29 lat	57	40	3	518
	Y: 30–44 lata	57	39	4	1028
Miejsce zamieszkania	Wieś	58	38	4	685
	Miasto do 19 999	55	44	2	208
	20 000 – 99 999	54	42	4	282
	100 000 – 499 999	53	41	5	207
	500 000 i więcej mieszk.	67	31	2	162
Wykształcenie	Podstawowe/gimnazjalne	59	33	8	105
	Zasadnicze zawodowe	53	43	4	204
	Średnie	57	39	4	661
	Wyższe	58	39	3	575
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	57	40	3	280
	Średni personel, technicy	60	38	2	92
	Pracownicy adm.-biurowi	61	35	4	249
	Pracownicy usług	64	33	3	232
	Robotnicy wykwalifikowani	55	41	4	156
	Robotnicy niewykwalifik.	51	43	6	86
	Rolnicy	53	45	2	32
	Pracujący na własny rach.	55	42	3	107
	Bezrobotni	39	55	6	53
	Uczniowie i studenci	57	41	2	172
Sytuacja osobista	Zajmujący się domem i inni	45	43	11	68
	W związku małżeńskim	54	42	4	629
	W związku nieformalnym	60	37	4	451
	Wolny(a)	60	38	2	438
Dochody na jedną osobę	Do 1999 zł	50	46	3	191
	Od 2000 do 2999 zł	52	46	1	183
	Od 3000 do 3999 zł	67	31	2	250
	Od 4000 do 5999 zł	58	40	2	356
	6000 zł i więcej	57	40	3	221
	Trudno powiedzieć	48	44	8	145
	Odmowa odpowiedzi	60	30	9	200
Ocena własnych warunków materialnych	Złe	53	39	8	81
	Średnie	59	37	4	445
	Dobre	57	40	3	1020
Udział w praktykach religijnych	Kilka razy w tygodniu	54	42	4	70
	Raz w tygodniu	50	47	2	324
	1–2 razy w miesiącu	55	42	3	179
	Kilka razy w roku	61	36	3	402
	W ogóle nie uczestniczy	62	36	2	504
Poglądy polityczne	Lewica	73	25	2	414
	Centrum	68	30	2	309
	Prawica	37	62	1	450
	Trudno powiedzieć	55	37	8	267

TABELA 5

		Proszę powiedzieć, na ile Pan(i) osobiście obawia się: Możliwości wybuchu wojny światowej			Liczba osób
		Obawiam się	Nie obawiam się	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		68	27	5	1547
Płeć	Mężczyźni	62	34	4	778
	Kobiety	73	21	5	768
Wiek	18–24 lata	73	25	2	327
	25–29	62	32	6	190
	30–34	66	30	4	347
	35–39	70	26	4	268
	40–44	68	26	6	415
Wiek – zrekodowany	Z: 18–29 lat	69	28	4	517
	Y: 30–44 lata	68	28	5	1030
Miejsce zamieszkania	Wieś	69	27	5	687
	Miasto do 19 999	69	27	4	208
	20 000 – 99 999	66	30	4	283
	100 000 – 499 999	66	28	6	207
	500 000 i więcej mieszk.	69	27	3	162
Wykształcenie	Podstawowe/gimnazjalne	68	26	6	105
	Zasadnicze zawodowe	62	33	5	205
	Średnie	71	25	4	661
	Wyższe	67	29	4	575
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	65	30	5	281
	Średni personel, technicy	72	26	2	92
	Pracownicy adm.-biurowi	69	25	5	249
	Pracownicy usług	67	27	6	234
	Robotnicy wykwalifikowani	66	31	2	156
	Robotnicy niewykwalifik.	59	35	6	86
	Rolnicy	73	27		32
	Pracujący na własny rach.	72	23	5	107
	Bezrobotni	58	36	6	53
	Uczniowie i studenci	74	24	2	172
Sytuacja osobista	Zajmujący się domem i inni	64	26	10	67
	W związku małżeńskim	68	26	6	630
	W związku nieformalnym	70	26	4	451
Dochody na jedną osobę	Wolny(a)	66	31	3	438
	Do 1999 zł	66	31	3	192
	Od 2000 do 2999 zł	78	20	2	183
	Od 3000 do 3999 zł	70	26	4	250
	Od 4000 do 5999 zł	66	32	2	356
	6000 zł i więcej	65	32	3	221
	Trudno powiedzieć	65	26	9	145
Ocena własnych warunków materialnych	Odmowa odpowiedzi	68	21	11	200
	Złe	68	26	5	82
	Średnie	71	25	5	446
Udział w praktykach religijnych	Dobre	67	29	4	1019
	Kilka razy w tygodniu	75	21	4	70
	Raz w tygodniu	66	30	4	326
	1–2 razy w miesiącu	70	26	3	179
	Kilka razy w roku	69	27	4	403
	W ogóle nie uczestniczy	69	28	3	504
Poglądy polityczne	Lewica	74	24	2	415
	Centrum	71	27	2	310
	Prawica	66	32	2	452
	Trudno powiedzieć	61	29	10	267

TABELA 6

		Proszę powiedzieć, na ile Pan(i) osobiście obawia się: Masowych migracji do Europy ludności z Afryki i Bliskiego Wschodu			Liczba osób
		Obawiam się	Nie obawiam się	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		68	28	5	1544
Płeć	Mężczyźni	67	30	4	777
	Kobiety	68	26	6	767
Wiek	18–24 lata	64	33	3	327
	25–29	61	33	7	191
	30–34	69	26	5	348
	35–39	70	28	3	266
	40–44	71	24	5	411
Wiek – zrekodowany	Z: 18–29 lat	62	33	4	518
	Y: 30–44 lata	70	25	5	1026
Miejsce zamieszkania	Wieś	69	27	4	685
	Miasto do 19 999	70	25	6	209
	20 000 – 99 999	64	30	6	280
	100 000 – 499 999	65	31	4	207
	500 000 i więcej mieszk.	69	28	4	162
Wykształcenie	Podstawowe/gimnazjalne	68	26	6	105
	Zasadnicze zawodowe	63	33	4	205
	Średnie	68	28	5	659
	Wyższe	69	27	4	574
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	68	28	5	281
	Średni personel, technicy	82	16	2	91
	Pracownicy adm.-biurowi	69	26	5	247
	Pracownicy usług	67	27	6	233
	Robotnicy wykwalifikowani	70	29	1	156
	Robotnicy niewykwalifik.	68	29	3	86
	Rolnicy	66	31	2	32
	Pracujący na własny rach.	73	21	6	105
	Bezrobotni	63	26	11	53
	Uczniowie i studenci	57	39	4	172
Sytuacja osobista	Zajmujący się domem i inni	56	35	8	68
	W związku małżeńskim	72	23	4	630
	W związku nieformalnym	69	26	5	448
Dochody na jedną osobę	Wolny(a)	59	37	4	438
	Do 1999 zł	68	25	7	192
	Od 2000 do 2999 zł	72	26	2	183
	Od 3000 do 3999 zł	71	25	3	250
	Od 4000 do 5999 zł	70	28	3	356
	6000 zł i więcej	59	38	3	219
	Trudno powiedzieć	57	33	10	142
Ocena własnych warunków materialnych	Odmowa odpowiedzi	71	21	8	202
	Złe	65	24	11	82
	Średnie	69	26	4	444
Udział w praktykach religijnych	Dobre	67	29	4	1018
	Kilka razy w tygodniu	77	17	6	70
	Raz w tygodniu	67	28	4	326
	1–2 razy w miesiącu	73	21	6	179
	Kilka razy w roku	71	27	2	403
Poglądy polityczne	W ogóle nie uczestniczy	63	34	3	502
	Lewica	58	40	3	412
	Centrum	74	24	2	310
	Prawica	77	21	2	452
	Trudno powiedzieć	62	28	9	265

TABELA 7

		Proszę powiedzieć, na ile Pan(i) osobiście obawia się: Narastania nierówności ekonomicznych na świecie			Liczba osób
		Obawiam się	Nie obawiam się	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		61	33	5	1539
Płeć	Mężczyźni	58	38	4	774
	Kobiety	66	28	6	764
Wiek	18–24 lata	60	36	4	323
	25–29	58	34	8	191
	30–34	62	34	4	347
	35–39	60	36	5	266
	40–44	65	28	7	411
Wiek – zrekodowany	Z: 18–29 lat	59	35	5	515
	Y: 30–44 lata	63	32	5	1024
Miejsce zamieszkania	Wieś	61	34	5	682
	Miasto do 19 999	70	27	3	206
	20 000 – 99 999	58	35	7	282
	100 000 – 499 999	57	37	6	206
	500 000 i więcej mieszk.	67	28	5	162
Wykształcenie	Podstawowe/gimnazjalne	63	30	7	103
	Zasadnicze zawodowe	55	39	6	202
	Średnie	64	31	5	658
	Wyższe	61	35	5	575
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	60	34	6	281
	Średni personel, technicy	74	25	1	90
	Pracownicy adm.-biurowi	62	33	5	248
	Pracownicy usług	63	31	6	232
	Robotnicy wykwalifikowani	62	34	4	155
	Robotnicy niewykwalifik.	64	28	8	86
	Rolnicy	64	32	5	32
	Pracujący na własny rach.	60	38	3	105
	Bezrobotni	49	43	8	51
	Uczniowie i studenci	61	36	3	170
	Zajmujący się domem i inni	55	31	14	68
Sytuacja osobista	W związku małżeńskim	62	32	6	631
	W związku nieformalnym	62	33	5	444
	Wolny(a)	60	36	4	435
Dochody na jedną osobę	Do 1999 zł	63	31	6	190
	Od 2000 do 2999 zł	62	34	4	183
	Od 3000 do 3999 zł	64	32	4	248
	Od 4000 do 5999 zł	59	38	2	354
	6000 zł i więcej	63	32	5	221
	Trudno powiedzieć	50	41	9	141
	Odmowa odpowiedzi	66	22	12	202
Ocena własnych warunków materialnych	Złe	67	24	10	79
	Średnie	66	29	5	442
	Dobre	59	36	5	1018
Udział w praktykach religijnych	Kilka razy w tygodniu	71	24	6	70
	Raz w tygodniu	57	39	4	325
	1–2 razy w miesiącu	58	37	4	177
	Kilka razy w roku	68	29	3	399
	W ogóle nie uczestniczy	62	34	4	503
Poglądy polityczne	Lewica	69	29	3	413
	Centrum	66	32	2	309
	Prawica	56	41	3	451
	Trudno powiedzieć	56	32	12	265

TABELA 8

		Proszę powiedzieć, na ile Pan(i) osobiście obawia się: Negatywnych konsekwencji rozwoju sztucznej inteligencji			Liczba osób
		Obawiam się	Nie obawiam się	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		61	35	4	1546
Płeć	Mężczyźni	54	42	4	779
	Kobiety	69	28	4	767
Wiek	18–24 lata	62	38	1	327
	25–29	59	36	5	191
	30–34	60	37	4	347
	35–39	62	34	4	268
	40–44	63	31	6	414
Wiek – zrekodowany	Z: 18–29 lat	60	37	2	518
	Y: 30–44 lata	62	34	5	1028
Miejsce zamieszkania	Wieś	63	33	5	688
	Miasto do 19 999	66	30	3	209
	20 000 – 99 999	55	41	4	279
	100 000 – 499 999	57	39	4	207
	500 000 i więcej mieszk.	64	34	2	162
Wykształcenie	Podstawowe/gimnazjalne	61	34	5	105
	Zasadnicze zawodowe	53	41	6	205
	Średnie	63	33	4	662
	Wyższe	62	34	3	573
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	57	40	3	280
	Średni personel, technicy	61	36	3	92
	Pracownicy adm.-biurowi	65	32	4	247
	Pracownicy usług	63	31	6	234
	Robotnicy wykwalifikowani	59	39	3	156
	Robotnicy niewykwalifik.	58	34	7	86
	Rolnicy	63	34	2	32
	Pracujący na własny rach.	61	34	5	107
	Bezrobotni	45	50	5	53
	Uczniowie i studenci	69	31		172
Sytuacja osobista	Zajmujący się domem i inni	59	31	10	68
	W związku małżeńskim	63	32	5	630
	W związku nieformalnym	60	36	3	450
Dochody na jedną osobę	Wolny(a)	59	38	3	438
	Do 1999 zł	61	35	4	192
	Od 2000 do 2999 zł	65	33	2	183
	Od 3000 do 3999 zł	59	38	3	250
	Od 4000 do 5999 zł	64	33	3	356
	6000 zł i więcej	52	46	1	219
	Trudno powiedzieć	60	33	7	143
Ocena własnych warunków materialnych	Odmowa odpowiedzi	65	24	10	202
	Złe	70	25	6	82
	Średnie	60	36	4	444
Udział w praktykach religijnych	Dobre	61	35	4	1020
	Kilka razy w tygodniu	73	21	6	70
	Raz w tygodniu	62	35	3	326
	1–2 razy w miesiącu	64	34	2	179
	Kilka razy w roku	62	35	3	403
Poglądy polityczne	W ogóle nie uczestniczy	60	38	2	502
	Lewica	68	31	2	413
	Centrum	63	34	3	310
	Prawica	55	43	2	452
	Trudno powiedzieć	60	32	9	266

TABELA 9

		Proszę powiedzieć, na ile Pan(i) osobiście obawia się: Pandemii potencjalnie groźniejszych od pandemii COVID-19			Liczba osób
		Obawiam się	Nie obawiam się	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		44	52	4	1537
Płeć	Mężczyźni	37	60	3	774
	Kobiety	52	43	5	763
Wiek	18–24 lata	36	63	1	325
	25–29	41	52	7	190
	30–34	43	52	5	345
	35–39	47	49	4	267
	40–44	51	43	6	410
Wiek – zrekodowany	Z: 18–29 lat	38	59	3	515
	Y: 30–44 lata	47	48	5	1022
Miejsce zamieszkania	Wieś	48	47	5	681
	Miasto do 19 999	47	50	3	208
	20 000 – 99 999	41	54	5	278
	100 000 – 499 999	34	61	5	207
	500 000 i więcej mieszk.	45	53	2	162
Wykształcenie	Podstawowe/gimnazjalne	45	49	6	105
	Zasadnicze zawodowe	51	46	3	203
	Średnie	45	50	5	659
	Wyższe	41	55	4	569
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	41	54	4	278
	Średni personel, technicy	34	63	3	91
	Pracownicy adm.-biurowi	53	42	5	248
	Pracownicy usług	44	50	6	234
	Robotnicy wykwalifikowani	49	48	4	156
	Robotnicy niewykwalifik.	51	45	4	85
	Rolnicy	41	57	2	32
	Pracujący na własny rach.	44	52	4	107
	Bezrobotni	38	55	7	50
	Uczniowie i studenci	34	65	1	172
Sytuacja osobista	Zajmujący się domem i inni	46	43	11	65
	W związku małżeńskim	45	49	6	627
	W związku nieformalnym	45	52	3	446
Dochody na jedną osobę	Wolny(a)	43	54	3	437
	Do 1999 zł	41	55	4	191
	Od 2000 do 2999 zł	50	48	2	183
	Od 3000 do 3999 zł	46	50	5	250
	Od 4000 do 5999 zł	44	53	3	354
	6000 zł i więcej	41	57	2	219
	Trudno powiedzieć	44	47	9	142
Ocena własnych warunków materialnych	Odmowa odpowiedzi	44	46	10	199
	Złe	53	40	7	79
	Średnie	45	49	6	443
Udział w praktykach religijnych	Dobre	43	53	4	1015
	Kilka razy w tygodniu	51	42	7	70
	Raz w tygodniu	47	50	3	325
	1–2 razy w miesiącu	45	52	3	178
	Kilka razy w roku	46	51	3	401
Poglądy polityczne	W ogóle nie uczestniczy	41	56	3	501
	Lewica	48	49	3	413
	Centrum	47	51	3	308
	Prawica	38	60	2	450
	Trudno powiedzieć	46	44	10	264

TABELA 10

		Proszę powiedzieć, na ile Pan(i) osobiście obawia się: Inwazji Rosji na Polskę			Liczba osób
		Obawiam się	Nie obawiam się	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		62	34	4	1539
Płeć	Mężczyźni	55	42	4	772
	Kobiety	70	25	5	767
Wiek	18–24 lata	59	38	3	325
	25–29	57	37	6	188
	30–34	65	32	3	344
	35–39	61	36	3	267
	40–44	67	27	7	415
Wiek – zrekodowany	Z: 18–29 lat	58	38	4	514
	Y: 30–44 lata	65	31	4	1025
Miejsce zamieszkania	Wieś	65	31	4	684
	Miasto do 19 999	58	38	4	206
	20 000 – 99 999	58	37	5	281
	100 000 – 499 999	64	30	6	205
	500 000 i więcej mieszk.	62	35	2	162
Wykształcenie	Podstawowe/gimnazjalne	65	32	3	105
	Zasadnicze zawodowe	60	35	4	203
	Średnie	64	32	4	658
	Wyższe	62	34	4	573
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	61	35	4	280
	Średni personel, technicy	66	30	4	89
	Pracownicy adm.-biurowi	69	26	5	249
	Pracownicy usług	65	30	6	233
	Robotnicy wykwalifikowani	59	38	3	153
	Robotnicy niewykwalifik.	59	34	7	86
	Rolnicy	60	40		32
	Pracujący na własny rach.	66	30	3	107
	Bezrobotni	49	45	6	53
	Uczniowie i studenci	58	41	1	172
	Zajmujący się domem i inni	57	36	8	66
Sytuacja osobista	W związku małżeńskim	66	29	5	627
	W związku nieformalnym	61	35	3	448
	Wolny(a)	59	37	3	436
Dochody na jedną osobę	Do 1999 zł	63	33	4	191
	Od 2000 do 2999 zł	70	29	1	183
	Od 3000 do 3999 zł	64	32	4	250
	Od 4000 do 5999 zł	62	36	2	354
	6000 zł i więcej	55	42	3	218
	Trudno powiedzieć	62	31	7	145
Ocena własnych warunków materialnych	Odmowa odpowiedzi	64	25	11	197
	Złe	72	21	6	80
	Średnie	64	32	4	443
Udział w praktykach religijnych	Dobre	61	35	4	1017
	Kilka razy w tygodniu	74	22	4	70
	Raz w tygodniu	60	37	3	321
	1–2 razy w miesiącu	70	27	3	179
	Kilka razy w roku	63	33	3	403
Poglądy polityczne	W ogóle nie uczestniczy	62	35	3	503
	Lewica	70	27	2	415
	Centrum	67	31	2	310
	Prawica	55	43	2	448
	Trudno powiedzieć	60	30	10	267

TABELA 11

		Proszę powiedzieć, na ile Pan(i) osobiście obawia się: Katastrofy demograficznej, starzenia się społeczeństw			Liczba osób
		Obawiam się	Nie obawiam się	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		59	37	5	1543
Płeć	Mężczyźni	55	40	5	776
	Kobiety	63	32	5	767
Wiek	18–24 lata	59	38	3	327
	25–29	55	38	7	191
	30–34	60	34	6	347
	35–39	56	40	4	267
	40–44	62	33	6	411
Wiek – zrekodowany	Z: 18–29 lat	58	38	4	518
	Y: 30–44 lata	60	35	5	1026
Miejsce zamieszkania	Wieś	61	33	6	684
	Miasto do 19 999	64	30	5	208
	20 000 – 99 999	51	44	5	282
	100 000 – 499 999	52	44	4	207
	500 000 i więcej mieszk.	65	32	3	162
Wykształcenie	Podstawowe/gimnazjalne	59	32	9	105
	Zasadnicze zawodowe	55	38	6	205
	Średnie	61	34	5	658
	Wyższe	58	38	4	575
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	58	38	4	282
	Średni personel, technicy	62	35	3	92
	Pracownicy adm.-biurowi	62	33	5	247
	Pracownicy usług	60	34	6	232
	Robotnicy wykwalifikowani	60	37	3	156
	Robotnicy niewykwalifik.	58	37	5	85
	Rolnicy	61	33	7	32
	Pracujący na własny rach.	63	34	3	107
	Bezrobotni	46	45	9	52
	Uczniowie i studenci	60	37	3	172
	Zajmujący się domem i inni	45	40	15	68
Sytuacja osobista	W związku małżeńskim	62	32	6	629
	W związku nieformalnym	57	39	4	450
	Wolny(a)	57	39	3	436
Dochody na jedną osobę	Do 1999 zł	57	37	6	192
	Od 2000 do 2999 zł	62	37	1	182
	Od 3000 do 3999 zł	61	35	4	250
	Od 4000 do 5999 zł	59	36	4	356
	6000 zł i więcej	61	38	2	219
	Trudno powiedzieć	51	39	9	144
	Odmowa odpowiedzi	59	30	11	201
Ocena własnych warunków materialnych	Złe	61	30	9	82
	Średnie	61	34	6	445
	Dobre	58	38	4	1017
Udział w praktykach religijnych	Kilka razy w tygodniu	67	25	8	70
	Raz w tygodniu	59	35	6	325
	1–2 razy w miesiącu	55	40	5	179
	Kilka razy w roku	65	31	3	403
	W ogóle nie uczestniczy	57	41	2	502
Poglądy polityczne	Lewica	62	35	3	412
	Centrum	60	38	2	310
	Prawica	62	35	3	450
	Trudno powiedzieć	52	39	10	266

TABELA 12

		Proszę powiedzieć, na ile Pan(i) osobiście obawia się: Rosnącej centralizacji władzy w rękach wąskiej elity, ograniczania demokracji			Liczba osób
		Obawiam się	Nie obawiam się	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		65	30	6	1541
Płeć	Mężczyźni	64	31	5	776
	Kobiety	66	27	7	764
Wiek	18–24 lata	64	33	3	325
	25–29	59	32	9	191
	30–34	62	32	6	345
	35–39	69	26	5	267
	40–44	68	25	7	413
Wiek – zrekodowany	Z: 18–29 lat	62	32	5	516
	Y: 30–44 lata	66	28	6	1025
Miejsce zamieszkania	Wieś	63	30	7	683
	Miasto do 19 999	68	29	3	207
	20 000 – 99 999	62	32	6	282
	100 000 – 499 999	65	28	8	207
	500 000 i więcej mieszk.	75	22	3	161
Wykształcenie	Podstawowe/gimnazjalne	54	35	11	105
	Zasadnicze zawodowe	57	35	8	204
	Średnie	66	30	5	658
	Wyższe	68	25	6	574
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	70	25	6	280
	Średni personel, technicy	64	27	8	92
	Pracownicy adm.-biurowi	67	26	7	247
	Pracownicy usług	64	30	6	231
	Robotnicy wykwalifikowani	62	35	3	156
	Robotnicy niewykwalifik.	59	35	7	86
	Rolnicy	68	32		32
	Pracujący na własny rach.	71	26	3	107
	Bezrobotni	41	44	16	53
	Uczniowie i studenci	70	28	2	171
Zajmujący się domem i inni	50	34	15	68	
Sytuacja osobista	W związku małżeńskim	68	26	6	630
	W związku nieformalnym	64	30	5	448
	Wolny(a)	61	34	6	436
Dochody na jedną osobę	Do 1999 zł	62	32	5	191
	Od 2000 do 2999 zł	73	25	3	180
	Od 3000 do 3999 zł	68	27	4	248
	Od 4000 do 5999 zł	67	29	5	356
	6000 zł i więcej	60	37	3	220
	Trudno powiedzieć	52	38	10	143
Ocena własnych warunków materialnych	Odmowa odpowiedzi	67	18	14	203
	Złe	67	21	12	82
	Średnie	69	25	6	442
Udział w praktykach religijnych	Dobre	63	32	6	1017
	Kilka razy w tygodniu	78	17	5	70
	Raz w tygodniu	62	33	5	323
	1–2 razy w miesiącu	55	39	6	177
	Kilka razy w roku	68	27	5	403
	W ogóle nie uczestniczy	68	28	4	503
Poglądy polityczne	Lewica	69	27	3	413
	Centrum	65	32	3	308
	Prawica	66	31	3	449
	Trudno powiedzieć	57	30	13	266

TABELA 13

		Proszę powiedzieć, na ile Pan(i) osobiście obawia się: Rozwoju ruchów nacjonalistycznych lub fundamentalistycznych w Polsce i na świecie			Liczba osób
		Obawiam się	Nie obawiam się	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		51	43	7	1538
Płeć	Mężczyźni	43	51	6	775
	Kobiety	58	35	7	763
Wiek	18–24 lata	43	51	6	327
	25–29	49	42	9	189
	30–34	50	44	7	344
	35–39	48	45	7	268
	40–44	60	34	6	410
Wiek – zrekodowany	Z: 18–29 lat	45	47	7	516
	Y: 30–44 lata	53	40	6	1022
Miejsce zamieszkania	Wieś	51	42	7	683
	Miasto do 19 999	48	45	7	207
	20 000 – 99 999	48	46	6	279
	100 000 – 499 999	46	46	8	206
	500 000 i więcej mieszk.	61	35	4	162
Wykształcenie	Podstawowe/gimnazjalne	48	39	13	105
	Zasadnicze zawodowe	50	43	8	203
	Średnie	49	45	7	657
	Wyższe	53	41	5	572
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	55	41	4	281
	Średni personel, technicy	54	41	4	91
	Pracownicy adm.-biurowi	52	43	6	247
	Pracownicy usług	52	40	8	232
	Robotnicy wykwalifikowani	52	40	8	155
	Robotnicy niewykwalifik.	46	47	7	85
	Rolnicy	58	39	2	32
	Pracujący na własny rach.	52	43	6	105
	Bezrobotni	43	51	7	51
	Uczniowie i studenci	45	46	9	172
Zajmujący się domem i inni	34	50	16	67	
Sytuacja osobista	W związku małżeńskim	52	41	7	626
	W związku nieformalnym	52	42	6	448
	Wolny(a)	46	48	6	436
Dochody na jedną osobę	Do 1999 zł	48	47	5	190
	Od 2000 do 2999 zł	50	46	4	182
	Od 3000 do 3999 zł	56	39	6	250
	Od 4000 do 5999 zł	50	45	5	355
	6000 zł i więcej	50	46	4	219
	Trudno powiedzieć	47	42	11	144
	Odmowa odpowiedzi	50	35	15	199
Ocena własnych warunków materialnych	Złe	59	32	9	80
	Średnie	52	41	7	443
	Dobre	49	44	6	1015
Udział w praktykach religijnych	Kilka razy w tygodniu	50	43	7	70
	Raz w tygodniu	47	46	7	324
	1–2 razy w miesiącu	46	48	6	177
	Kilka razy w roku	53	42	5	402
	W ogóle nie uczestniczy	55	40	5	501
Poglądy polityczne	Lewica	65	32	3	412
	Centrum	57	40	3	309
	Prawica	36	59	5	449
	Trudno powiedzieć	45	40	15	266

TABELA 14

		Proszę powiedzieć, na ile Pan(i) osobiście obawia się: Upadku tradycyjnych wartości, takich jak rodzina, religia czy naród			Liczba osób
		Obawiam się	Nie obawiam się	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		56	40	4	1544
Płeć	Mężczyźni	53	43	4	776
	Kobiety	59	37	4	768
Wiek	18–24 lata	41	56	3	325
	25–29	56	39	5	191
	30–34	60	37	4	347
	35–39	60	37	3	268
	40–44	62	32	6	414
Wiek – zrekodowany	Z: 18–29 lat	46	50	4	516
	Y: 30–44 lata	61	35	4	1029
Miejsce zamieszkania	Wieś	62	34	4	686
	Miasto do 19 999	54	43	3	208
	20 000 – 99 999	55	40	5	281
	100 000 – 499 999	45	49	6	207
	500 000 i więcej mieszk.	50	48	2	162
Wykształcenie	Podstawowe/gimnazjalne	60	33	7	105
	Zasadnicze zawodowe	55	41	4	204
	Średnie	56	39	4	661
	Wyższe	55	41	4	574
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	51	45	4	281
	Średni personel, technicy	58	37	5	92
	Pracownicy adm.-biurowi	65	30	4	248
	Pracownicy usług	56	39	5	232
	Robotnicy wykwalifikowani	61	38	1	155
	Robotnicy niewykwalifik.	47	47	6	86
	Rolnicy	69	28	2	32
	Pracujący na własny rach.	61	34	4	107
	Bezrobotni	47	46	7	53
	Uczniowie i studenci	42	54	4	172
Sytuacja osobista	Zajmujący się domem i inni	60	33	7	68
	W związku małżeńskim	64	31	5	629
	W związku nieformalnym	48	48	4	449
Dochody na jedną osobę	Wolny(a)	52	44	4	438
	Do 1999 zł	63	34	3	192
	Od 2000 do 2999 zł	61	37	2	182
	Od 3000 do 3999 zł	52	44	3	249
	Od 4000 do 5999 zł	59	38	3	356
	6000 zł i więcej	48	50	2	221
Ocena własnych warunków materialnych	Trudno powiedzieć	43	47	10	145
	Odmowa odpowiedzi	61	30	9	201
	Złe	50	41	8	81
Udział w praktykach religijnych	Średnie	61	35	4	442
	Dobre	54	42	4	1021
	Kilka razy w tygodniu	85	11	4	69
	Raz w tygodniu	70	27	3	326
	1–2 razy w miesiącu	61	34	5	178
Poglądy polityczne	Kilka razy w roku	59	38	3	401
	W ogóle nie uczestniczy	40	57	3	504
	Lewica	41	57	3	411
Poglądy polityczne	Centrum	56	41	2	310
	Prawica	69	29	2	451
	Trudno powiedzieć	54	36	10	267

TABELA 15

		Czy zgadza się Pan(i) z następującymi stwierdzeniami: Moje pokolenie czeka na większe wyzwania niż te, przed którymi stawało pokolenie moich rodziców			Liczba osób
		Tak	Nie	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		64	25	11	1549
Płeć	Mężczyźni	60	28	12	778
	Kobiety	68	22	10	771
Wiek	18–24 lata	57	28	16	328
	25–29	70	20	10	191
	30–34	65	24	11	351
	35–39	66	26	9	268
	40–44	66	25	9	410
Wiek – zrekodowany	Z: 18–29 lat	61	25	14	519
	Y: 30–44 lata	66	25	10	1029
Miejsce zamieszkania	Wieś	65	25	10	683
	Miasto do 19 999	70	18	12	213
	20 000 – 99 999	60	28	12	282
	100 000 – 499 999	64	24	11	207
	500 000 i więcej mieszk.	61	28	11	164
Wykształcenie	Podstawowe/gimnazjalne	62	23	15	105
	Zasadnicze zawodowe	65	23	12	207
	Średnie	63	25	12	658
	Wyższe	66	25	9	579
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	64	26	9	283
	Średni personel, technicy	60	31	9	92
	Pracownicy adm.-biurowi	69	22	9	247
	Pracownicy usług	66	24	10	236
	Robotnicy wykwalifikowani	59	29	12	155
	Robotnicy niewykwalifik.	66	24	10	88
	Rolnicy	66	31	2	32
	Pracujący na własny rach.	74	17	10	106
	Bezrobotni	54	23	22	53
	Uczniowie i studenci	56	26	19	173
Sytuacja osobista	Zajmujący się domem i inni	61	31	8	65
	W związku małżeńskim	67	23	11	631
	W związku nieformalnym	67	25	8	453
Dochody na jedną osobę	Wolny(a)	59	29	13	436
	Do 1999 zł	69	24	7	192
	Od 2000 do 2999 zł	68	26	6	181
	Od 3000 do 3999 zł	66	24	10	251
	Od 4000 do 5999 zł	66	28	6	358
	6000 zł i więcej	58	32	10	221
	Trudno powiedzieć	58	18	24	143
Ocena własnych warunków materialnych	Odmowa odpowiedzi	62	18	20	203
	Złe	58	27	15	83
	Średnie	67	22	11	448
Udział w praktykach religijnych	Dobre	63	26	11	1018
	Kilka razy w tygodniu	66	28	6	70
	Raz w tygodniu	61	28	10	327
	1–2 razy w miesiącu	68	22	10	179
	Kilka razy w roku	64	26	10	405
	W ogóle nie uczestniczy	67	22	11	502
Poglądy polityczne	Lewica	69	21	10	415
	Centrum	66	25	8	309
	Prawica	62	30	9	452
	Trudno powiedzieć	60	22	17	269

TABELA 16

		Czy zgadza się Pan(i) z następującymi stwierdzeniami: Pokoleniu moich rodziców było pod wieloma względami łatwiej w życiu niż mojemu			Liczba osób
		Tak	Nie	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		48	42	10	1546
Płeć	Mężczyźni	45	46	9	775
	Kobiety	50	38	12	771
Wiek	18–24 lata	43	46	11	328
	25–29	54	36	10	191
	30–34	47	41	11	350
	35–39	49	41	10	268
	40–44	47	43	10	409
Wiek – zrekodowany	Z: 18–29 lat	47	42	11	519
	Y: 30–44 lata	48	42	10	1027
Miejsce zamieszkania	Wieś	46	43	11	683
	Miasto do 19 999	52	37	11	213
	20 000 – 99 999	47	41	12	281
	100 000 – 499 999	48	43	9	207
	500 000 i więcej mieszk.	50	43	7	163
Wykształcenie	Podstawowe/gimnazjalne	50	37	13	103
	Zasadnicze zawodowe	50	37	13	207
	Średnie	48	40	12	657
	Wyższe	45	47	8	579
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	42	50	8	282
	Średni personel, technicy	46	44	10	92
	Pracownicy adm.-biurowi	49	39	12	247
	Pracownicy usług	52	37	11	235
	Robotnicy wykwalifikowani	46	42	13	155
	Robotnicy niewykwalifik.	53	37	10	88
	Rolnicy	42	55	2	32
	Pracujący na własny rach.	56	38	7	106
	Bezrobotni	50	32	17	53
	Uczniowie i studenci	41	48	11	173
Zajmujący się domem i inni	48	41	11	65	
Sytuacja osobista	W związku małżeńskim	45	44	11	631
	W związku nieformalnym	52	41	7	450
	Wolny(a)	48	41	10	436
Dochody na jedną osobę	Do 1999 zł	55	37	8	191
	Od 2000 do 2999 zł	50	43	7	181
	Od 3000 do 3999 zł	43	45	12	251
	Od 4000 do 5999 zł	50	43	7	358
	6000 zł i więcej	43	50	6	221
	Trudno powiedzieć	38	45	17	143
	Odmowa odpowiedzi	50	29	21	202
Ocena własnych warunków materialnych	Złe	54	34	12	82
	Średnie	51	35	14	447
	Dobre	45	46	9	1018
Udział w praktykach religijnych	Kilka razy w tygodniu	53	38	9	70
	Raz w tygodniu	49	43	8	325
	1–2 razy w miesiącu	52	38	10	179
	Kilka razy w roku	41	46	12	405
	W ogóle nie uczestniczy	50	41	9	502
Poglądy polityczne	Lewica	52	38	10	415
	Centrum	45	47	9	309
	Prawica	46	48	6	450
	Trudno powiedzieć	49	33	19	269

TABELA 17

		Czy zgadza się Pan(i) z następującymi stwierdzeniami: Byłoby lepiej dla całego społeczeństwa, gdyby więcej osób z mojego pokolenia objęło kluczowe stanowiska polityczne			Liczba osób
		Tak	Nie	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		53	32	16	1542
Płeć	Mężczyźni	57	30	13	776
	Kobiety	48	33	19	766
Wiek	18–24 lata	48	36	16	327
	25–29	50	36	15	191
	30–34	52	33	15	346
	35–39	55	31	14	268
	40–44	57	25	17	410
Wiek – zrekodowany	Z: 18–29 lat	49	36	15	517
	Y: 30–44 lata	55	30	16	1025
Miejsce zamieszkania	Wieś	52	33	15	681
	Miasto do 19 999	52	29	19	212
	20 000 – 99 999	57	30	13	280
	100 000 – 499 999	50	35	15	206
	500 000 i więcej mieszk.	55	28	17	163
Wykształcenie	Podstawowe/gimnazjalne	39	39	22	105
	Zasadnicze zawodowe	53	31	16	207
	Średnie	52	32	15	654
	Wyższe	56	30	15	576
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	60	27	14	281
	Średni personel, technicy	52	28	20	91
	Pracownicy adm.-biurowi	46	35	19	246
	Pracownicy usług	53	30	17	234
	Robotnicy wykwalifikowani	63	26	11	156
	Robotnicy niewykwalifik.	50	36	14	87
	Rolnicy	48	44	7	32
	Pracujący na własny rach.	59	29	12	105
	Bezrobotni	38	39	23	53
	Uczniowie i studenci	53	33	15	172
Sytuacja osobista	Zajmujący się domem i inni	39	46	15	66
	W związku małżeńskim	54	29	17	629
	W związku nieformalnym	54	34	12	452
Dochody na jedną osobę	Wolny(a)	51	34	15	433
	Do 1999 zł	57	31	12	192
	Od 2000 do 2999 zł	56	33	11	182
	Od 3000 do 3999 zł	56	28	15	251
	Od 4000 do 5999 zł	53	35	12	357
	6000 zł i więcej	51	36	13	218
	Trudno powiedzieć	42	25	32	143
Ocena własnych warunków materialnych	Odmowa odpowiedzi	50	29	21	199
	Złe	65	25	10	83
	Średnie	50	32	18	445
Udział w praktykach religijnych	Dobre	53	32	15	1014
	Kilka razy w tygodniu	50	37	12	69
	Raz w tygodniu	46	39	14	326
	1–2 razy w miesiącu	57	27	16	177
	Kilka razy w roku	52	32	16	404
	W ogóle nie uczestniczy	58	28	14	503
Poglądy polityczne	Lewica	58	29	13	415
	Centrum	57	30	13	308
	Prawica	56	34	10	451
	Trudno powiedzieć	37	34	29	269